

Wiengmook Forest Plantation Management Summary

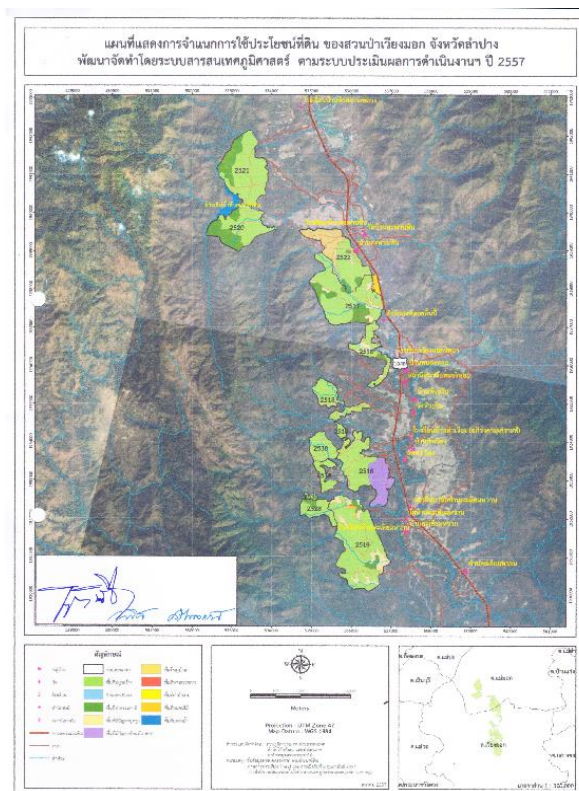
บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าเวียงมอก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าเวียงมอก องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง

สวนป่าเวียงมอก สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นสวนป่าโครงการ 4 ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ ตามนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2533 เดิมเป็นสวนป่าขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกปลูกทดแทนเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ได้จัดทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตาม พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ. 2535 เมื่อปี 2539 เนื้อที่ 7,311 ไร่ แปลงปี 2517-2522 (ตามหนังสือ สป. 3 เล่มที่ 02 ฉบับที่ 20 ลว. 21 พ.ย. 2539) และ ปี 2543 เนื้อที่ 506 ไร่ แปลงปี 2528 , 2530 (ตามหนังสือ สป. 3 เล่มที่ 06 ฉบับที่ 33 ลว. 6 มิ.ย. 2543)

สำนักงานสวนป่าเวียงมอก ตั้งอยู่ในพิกัดจากดาวเทียมระบบ UTM E 536670 N 1937952 ที่ตั้ง สำนักงานสวนป่าเวียงมอก หมู่ที่ 4 ตำบลแม่มอก อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ห่างจากอำเภอลำปางประมาณ 23 กิโลเมตรและห่างจากตัวเมืองจังหวัดลำปางประมาณ 106 กิโลเมตร พื้นที่สวนป่า ตั้งอยู่ในเขต ตำบลแม่มอก และ ต.เวียงมอก

แผนที่แสดงพื้นที่การดำเนินกิจกรรมของงานสวนป่าเวียงมอก

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบาย มุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดมุ่งปฏิบัติการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูก สร้างสวนป่า คัดครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนา ที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้ เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับการ ที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้ สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

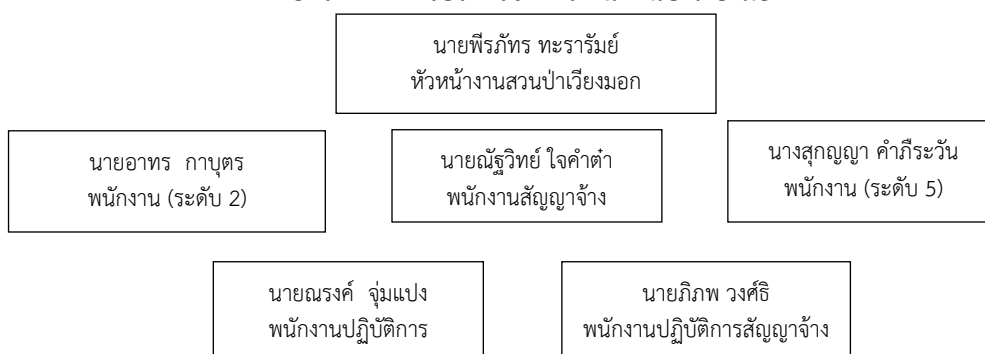
การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังการบริหารจัดการงานสวนป่าเวียงมอก

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าเวียงมอก

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด 5,265.83 ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI) 0.40 ลบ.ม./ไร่/ปี
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ **2,106.33** ลบ.ม./ไร่/ปี

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่าเวียงมอก ประจำปี 2557

การทำไม้ประจำปี 2561

- แปลง 2519 (B2) เนื้อที่ 469.60 ไร่ ปริมาตร 530 ลบ.ม.
- แปลง 2518 (B6) เนื้อที่ 255.03 ไร่ ปริมาตร 360 ลบ.ม.

รวมปริมาตรทั้งสิ้น 890 ลบ.ม.

* การทำไม้ของสวนป่าเวียงมอกไม่เกินปริมาณความเพิ่มพูนทั้งปี เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของป่า

แผนการทำไม้ของงานสวนป่าเวียงมอก

ปีที่ดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)	วิธีการทำไม้
2561	2519 (B2)	469.6	530	Selection thinning
	2518 (B6)	255.03	360	Selection thinning
2562	2520	433.01	640	Selection thinning
2563	2521 (B1)	367.89	680	Selection thinning
2564	2521 (B2)	393.09	520	Selection thinning
2565	2522 (B3)	373.55	560	Selection thinning

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2561

- ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาสวนป่าไม้สัก และป้องกันการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่สวนป่าเวียงมอก

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สวนป่าเวียงมอก มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 300 - 425 เมตร สภาพป่าทั่วไปเป็นป่าเบญจพรรณแล้งและเต็งรัง มีพรรณไม้ตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ สัก แดง ประดู่ป่า เต็ง ยางพลอง ฯลฯ ทรัพยากรสัตว์ป่าที่พบ แบ่งประเภทได้ ดังต่อไปนี้

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ หนูท้องขาว กระรอก กระแต
2. สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ ตะกวด และงูชนิดต่างๆ
3. สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ กบนา เขียดจิก คางคกบ้าน
4. นก ได้แก่ ไก่ป่า นกกางเขนดง นกแซงแซว นกปรอดท นกกระปูด และนกเขา เป็นต้น

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 937.80 ไร่ คิดเป็น 12.73 % ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (7,366.85 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
2. พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
3. พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติ

การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม งานสวนป่าเวียงมอกได้ทำการหมายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ ติดป้ายสื่อความหมาย และทำบันทึกการตรวจสอบติดตามสภาพของพื้นที่อนุรักษ์ และงานสวนป่าฯ ได้กำหนดต้นไม้อนุรักษ์ พร้อมทั้งติดป้ายให้ทราบอย่างชัดเจน และทำการบันทึกดูแลตรวจสอบติดตาม

* การหมายแนว และติดป้ายสื่อความหมายบริเวณพื้นที่อนุรักษ์

* ติดป้ายสื่อความหมายต้นไม้อนุรักษ์และตรวจสอบติดตาม

พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

หมายถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต คุณค่าด้านนิเวศวิทยา คุณค่าด้านวัฒนธรรมและสังคม ที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความโดดเด่นสำคัญมากทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจ และลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่าเวียงมอก คือพื้นที่หนองปู่แสน และจัดอยู่ในประเภทความสำคัญ HCV 4.1 Water protection: พื้นที่ชุ่มน้ำ

การจัดการและการตรวจติดตาม งานสวนป่าเวียงมอกได้จัดชุดสำรวจ และดูแลพื้นที่ HCV โดยการบันทึกลงในแบบบันทึกตรวจติดตามพื้นที่ HCV เมื่อพบความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายต่อพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แนวทางการป้องกันและแก้ไขต่อไป

ผลการตรวจติดตาม จากการสำรวจตรวจติดตามไม่พบความเสียหาย และผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมของทางงานสวนป่าเวียงมอก และจากปัจจัยภายนอก ต่อพื้นที่ HCV แต่อย่างใด แต่มีแนวโน้มของไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง งานสวนป่าจึงได้ทำการป้องกันไฟป่า โดยการทำแนวกันไฟ และตรวจตราป้องกันพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้น

การตรวจสอบติดตามการพังทลายของดิน ตามสถานีตรวจวัดการพังทลายของดินในพื้นที่สวนป่าเวียงมอก แปลงปี 2517 ในการตรวจสอบติดตามพบว่าค่าการพังทลายของดินในพื้นที่ของสวนป่าฯ อยู่ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (SITE INSPECTION) ก่อนและหลังการปฏิบัติงานด้านทำไม้

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือ Site Inspection นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเสี่ยง แนวโน้ม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานของสวนป่า เช่น การปฏิบัติงานด้านการทำไม้ และการสร้างถนนป่าไม้ ซึ่งงานสวนป่าเวียงมอกจะดำเนินการสำรวจ Site Inspection ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงาน ป้องกันและตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ในการดำเนินงานด้านทำไม้ สรุปได้ว่าไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV และงานสวนป่าเวียงมอกได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทำไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
3. สร้างฝายดักตะกอน และชะลอความชุ่มชื้น
4. งดเว้นการตัดถนนป่าไม้ใหม่ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้

3. ด้านสังคม

ชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าเวียงมอก ประกอบด้วย 2 ตำบล คือ

1. ตำบลแม่มอก แบ่งการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่รอบสวนป่า 3 หมู่บ้าน และตำบลแม่มอกเป็นที่ตั้งของสำนักงานสวนป่าเวียงมอก และครอบคลุมพื้นที่สวนป่าแปลงปี 2517 , 2520 , 2521 และ 2522

2. ตำบลเวียงมอก แบ่งการปกครองเป็น 14 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่รอบสวนป่า 5 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่สวนป่าแปลงปี 2518 , 2519 , 2528 และ 2530

* จากการสำรวจ สอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าเวียงมอก ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมือง หรือชนเผ่าใดๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าเวียงมอก และพื้นที่รอบสวนป่าเวียงมอก

นโยบายของสวนป่าเวียงมอกด้านสังคม

- พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้ๆสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงาน ด้วยความเป็นธรรม
- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
- จำหน่ายไม้สักของสวนป่าในราคายุติธรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น
- สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมไม้ต่อเนื่อง
- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคม กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าฯ

- ร่วมโครงการประชารัฐร่วมใจ ปลูกต้นไม้ให้แผ่นดิน

- ถวายเทียน เนื่องในวันเข้าพรรษา

- ร่วมงานประเพณีทอดผ้าป่า งานทอดกฐิน งานบุญสลากภัตกับชุมชนรอบสวนป่า

- ร่วมกีฬาสัมพันธ์หน่วยงานในท้องถิ่นตำบลเวียงมอก

แผนการจัดการสวนป่า ระยะยาว 5 ปี

ลำดับ	รายละเอียด	2561	2562	2563	2564	2565
1.	ด้านเศรษฐกิจ - แผนการทำไม้(ลบ.ม.) - แผนการปลูกเสริมฯ (ไร่)	890 -	640 -	680 -	520 -	560 -
2.	ด้านสังคม - กรมธรรม์อุบัติเหตุ (ปีละ) - ตกกลับกับชุมชน(ครั้ง) - มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง) - การจ้างแรงงาน (%) - การอบรม (ครั้ง)	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม - พื้นที่ HCV - พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่) - ต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น) - วัดการพังทลายของดิน(ครั้ง) - Site Inspection(ครั้ง/ปี/กิจกรรม)	2 937.80 6 10 2	2 937.80 6 10 2	2 937.80 6 10 2	2 937.80 6 10 2	2 937.80 6 10 2

ผลการดำเนินงานของสวนป่า ที่ผ่านมา

สวนป่าเวียงมอก มีการดำเนินงานได้ตามแผนการจัดการที่ได้กำหนดไว้ ทุกประการ ทำให้มีความยั่งยืน และสรุปผลการดำเนินงานในปี 2560 ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ผลการทำไม้แปลง 2519 ปริมาตร 838.23 ลบ.ม. มีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎรทั่วไป ได้ใช้ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างรายได้ให้กับสวนป่าเวียงมอก เป็นเงิน 5,695,403.11 บาท มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนและใช้ในการดำเนินงาน เป็นเงิน 919,547.20 บาท

2. ด้านสิ่งแวดล้อมสวนป่าเวียงมอก ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำ การป้องกันไฟป่า การปลูกไม้เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สวนป่า และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่ของสวนป่าจำนวน 7,366.85 ไร่ มีค่าใช้จ่าย ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นเงินประมาณ 10,000 บาท

3. ด้านสังคมสวนป่าเวียงมอก ได้มีกิจกรรมบริการด้านสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่น การทำประกันชีวิตกลุ่ม เป็นต้น การจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานชุมชนรอบสวนป่าให้มีงานและมีรายได้ โดยสรุป ค่าใช้จ่ายที่ใช้ด้านสังคม เป็นเงินประมาณ 1,800,000 บาท ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนทั้งสามด้าน โดยสรุปมีความสำเร็จและยั่งยืน ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ทุกประการ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้สู่สากล”

ติดต่อ : สำนักงานสวนป่าเวียงมอก หมู่ 4 ต.แม่มอก อ.เถิน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52160

โทร.090-9616764 E.mail – wiengmok@hotmail.com

สามารถเสนอแนะข้อคิดเห็น ตามกล่องรับข้อความของงานสวนป่าเวียงมอก